

CHARAKTERYSTYKA INSTRUMENTU FINANSOWEGO – OBLIGACJE

Obligacje są papierami wartościowymi, w których ich emitent stwierdza, że jest dłużnikiem obligatariusza (podmiotu nabywającego obligacje) i zobowiązuje się względem niego do spełnienia świadczeń polegających na wypłacie odsetek od instrumentu oraz jego wykupie instrumentu w terminie zapadalności.

Obligacje nie dają jego posiadaczowi żadnych praw związanych z uczestnictwem w podziale zysków wypracowanych przez emitenta, czy też prawa głosu na walnym zgromadzeniu. Źródłem zysku dla obligatariusza są przychody z tytułu wypłaconych odsetek oraz aprecjacja wartości samego instrumentu.

Istnieje szereg kryteriów klasyfikacji obligacji:

1. ze względu na czas trwania obligacji:

- krótkoterminowe (okres wykupu do jednego roku),
- średnioterminowe (okres wykupu od jednego roku do dziesięciu lat),
- długoterminowe (okres wykupu powyżej dziesięciu lat),
- wieczyste.

2. ze względu na kryterium zabezpieczenia związanego z emisją obligacji:

- zabezpieczone całkowicie – daje przywileje nabywcy obligacji w zakresie zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia na wypadek niewywiązania się lub nienależytego spełnienia zobowiązania wynikającego z obligacji. Zabezpieczenie całkowite obejmuje całość wartości nominału obligacji wraz z należnymi odsetkami od nominału. Zabezpieczeniem obligacji może być w szczególności zastaw rejestrowy, hipoteka, gwarancja lub gwarancja bankowa.
- zabezpieczone częściowo – zabezpieczenie przybiera formy podobne jak w przypadku obligacji zabezpieczonych całkowicie, nie obejmuje jednak całości wartości nominalnej obligacji oraz należnych odsetek.
- niezabezpieczone – nie są zabezpieczone w szczególny sposób, w razie niewywiązania się lub nienależytego wywiązania się emitenta ze spełnienia zobowiązania wynikającego z obligacji wierzycielowi pozostaje prowadzić egzekucję z majątku dłużnika. W przedmiotowym przypadku ryzyko niewypłacalności emitenta spoczywa przede wszystkim na nabywcy obligacji.

3. ze względu na sposób i wielkość naliczania odsetek:

- stała stopa procentowa – oprocentowanie jest bez zmian przez cały czas trwania obligacji aż do momentu wykupu.
- zmiennej stopie procentowej – zmienność oprocentowania oznacza, że w poszczególnych okresach odsetkowych oprocentowanie obligacji może ulegać zmianie w zależności od kształtowania się określonego wskaźnika finansowego (np. WIBOR 3M, wskaźnik inflacji).
- zerokuponowe – obligacje te emitowane są z dyskontem do wartości nominalnej, stąd dochód obligatariusza stanowi różnica pomiędzy ceną emisyjną a ceną wykupu. Obligacje zerokuponowe nie wypłacają odsetek.

4. ze względu na podmiot będący emitentem:

- skarbowe (państwowe) – emitowane przez Skarb Państwa, który jest reprezentowany przez Ministra Finansów. Obligacje skarbowe charakteryzują się stosunkowo wysoką płynnością.
- samorządowe (municipalne) – emitentem są jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, samorzady, województwa). Obligacje samorządowe charakteryzują się mniejszą płynnością finansową niż obligacje skarbowe.
- korporacyjne – emitentem są przedsiębiorstwa posiadające osobowość prawną oraz spółki komandytowo akcyjne. Obligacje korporacyjne charakteryzują się bardzo dużym różnicowaniem stopnia ryzyka.

CZYNNIKI RYZYKA

Niżej przedstawione czynniki ryzyka towarzyszące inwestycji w obligacje mają wyłącznie charakter poglądowy. Inwestycja w obligacje powinna być poprzedzona dogłębną analizą sytuacji danego emitenta oraz towarzyszących mu czynników ryzyka.

ryzyko kredytowe inwestora – wiąże się z ryzykiem niedotrzymania zobowiązań wynikających z obligacji w tym z niewypłaceniem odsetek lub ich niewykupieniem w określonym terminie.

ryzyko zmienności – kurs obligacji notowanych w obrocie zorganizowanym może podlegać znaczącym wahaniom powodując istotną fluktuację wartości zainwestowanego kapitału.

ryzyko płynności – w przypadku obligacji notowanych w obrocie zorganizowanym związane jest z łatwością z jaką można sprzedać posiadane obligacje bez utraty wartości w stosunku do jej bieżącej ceny rynkowej.

ryzyko zawieszenia obrotu obligacjami lub ich wykluczenia z obrotu – związane z zawieszeniem notowań, wycofaniem lub wykluczeniem obligacji z obrotu zorganizowanego.

ryzyko przedterminowego wykupu – związane jest z obligacjami zawierającymi opcję wcześniejszego wykupu, po skorzystaniu z której emitent ma prawo do wcześniejszego wykupu danych obligacji przed terminem ich wykupu.

ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną – związane z sytuacją gospodarczą w kraju, w którym funkcjonuje emitent, a która może wpływać na jego zdolność do terminowej regulacji zobowiązań.

ryzyko inflacji – związane w szczególności z obligacjami o stałym oprocentowaniu. W przypadku spadku siły nabywczej pieniądza zmienia się realna wartość przepływów gotówkowych z nabytej obligacji, co wpływa negatywnie na stopę zwrotu realizowaną przez inwestora.

ryzyko reinwestycji – występuje w środowisku spadających stóp procentowych, kiedy inwestor przepływów odsetkowych na mniej korzystnych zmuszony jest do reinwestowania otrzymanych warunkach.

ryzyko walutowe – dotyczy obligacji denominowanych w walutach obcych i jest związane z niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, które kształtują się w zależności od kursu wymiany walut obowiązujących w momencie dokonywania płatności.

ryzyko operacyjne – związane jest z działalnością operacyjną emitenta i utożsamiane jest z fluktuacją raportowanych wyników finansowych, która może w efekcie przełożyć się na zdolność do regulowania zobowiązań.

ryzyko stopy procentowej – źródłem ryzyka stopy procentowej jest relacja pomiędzy oczekiwaniami co do przyszłego poziomu stopy procentowej, a jej rzeczywistym przyszłym poziomem, który wpływa na zmiany ceny obligacji.

W przypadku pozytywnych warunków rynkowych lub pozytywnej sytuacji finansowej danego emitenta inwestor będzie generował zysk z inwestycji wynikający z otrzymywanych płatności odsetkowych. Dodatkowo, jeżeli obligacje są wprowadzone do zorganizowanego systemu obrotu, a płynność obrotu pozwala na zawarcie transakcji, to mogą wystąpić sytuacje, w której cena rynkowa obligacji będzie wyższa od jej wartości nominalnej. W takiej sytuacji inwestor może dokonać sprzedaży obligacji przed jej terminem zapadalności i wygenerować dodatkowy zysk. Jeżeli obligacje nie są wprowadzone do obrotu zorganizowanego inwestor otrzyma zwrot środków w momencie wykupu obligacji przez emitenta.

W przypadku negatywnych warunków rynkowych lub negatywnej sytuacji finansowej danego emitenta inwestor może nie otrzymywać płatności odsetkowych, a emitent może mieć trudność w wykupie obligacji w terminie, co przełoży się na brak odzyskania zainwestowanych środków przez inwestora. Negatywne warunki rynkowe to np. kryzys finansowy lub gospodarczy, istotna zmienność na rynkach finansowych, czy okres bessy. Negatywna sytuacja finansowa to m.in. pogorszenie wyników finansowych, problemu z nadmiernym zadłużeniem lub bieżącą płynnością.